

per stødes ud af arbejdsfællesskabet. Advarselslamperne har blinket meget længe, og måske er det for nogle størrelsen af og stigningen i overførselsindkomsterne, der gør det – det kan man jo tro, når man hører på debatten i dag – men problemet om udstødningen må der gøres noget ved.

Den indsats, der allerede er gjort i de sidste 2 år på arbejdsmarkedet med handlingsplaner, massiv uddannelsesindsats og orlovsordninger til fordeling af arbejdet, er jo fin, men det har ikke løst problemerne med, at der er og skal være arbejde til alle, for arbejdsfællesskabet er et af de vigtigste fællesskaber, vi har tilbage i vores samfund, hvor vi ikke lever så tæt på hinanden, som næsten alle generationer har gjort før os.

Hvis vi skulle komme med et bud på, hvordan vi kunne komme videre med det her, kunne jeg godt forestille mig, at vi f.eks. startede med de unge. Vi vil i hvert fald gerne stille det spørgsmål, om det kan være rigtigt, at unge mennesker på 16 år skal have mulighed for at starte deres arbejdsliv med at melde sig ind i en a-kasse, hvor de teoretisk i hvert fald kan starte deres karriere på arbejdsmarkedet med at være arbejdsløse som 17-årige. Vi vil i hvert fald gerne drøfte det.

Men der er andre grupper end de unge, for hvem man kan spørge, om systemerne, som vi kender dem, er gode nok. Det gælder de kvinder, der aldrig nåede at få en uddannelse, det gælder de ufaglærte, som endnu ikke er blevet opmærksomme på, at de skal uddanne sig for at undgå at blive marginaliserede, og det gælder de ældre, der går på efterløn, måske på grund af det opskruede tempo på arbejdsmarkedet. For dem mener vi ikke, at systemerne er fleksible nok. Der skal på en eller anden måde skabes mulighed for, at alle kan komme ind eller blive i arbejdsfællesskaberne, og det er en udfordring, som både parterne på arbejdsmarkedet og i Folketinget må beslutte sig for at tage sig af.

Velfærdssamfundet består af så mange elementer, der indbyrdes er hinandens forudsætninger, at det godt kan være svært at overskue, hvor man skal ende, og hvor man skal begynde. Det arbejdsmarkeds-mæssige og det sociale system er bundet til hinanden, så forskellige de end kan være.

Jeg vil slutte med at citere en lille bid af rege-ringsgrundlaget, som vi har været meget optaget af: »Der skal skabes bedre muligheder, der skal skabes bedre sammenhænge mellem

arbejdsmarkedet og socialpolitikken og den uddannelsesmæssige indsats, så konflikter og overlapninger undgås. Målet er at nå frem til et system, der giver den enkelte de bedste muligheder for at få fodfæste. Vi må i fællesskab kunne enes om at skabe disse sammenhænge.«

Det, jeg godt vil hæfte mig ved her, er muligheder for fodfæste. Det handler om dem, der ikke har noget arbejde, og som har svært ved at få arbejde, og det problem bliver vi nødt til at løse.

Til allersidst vil jeg sige til SF om deres forslag til dagsorden, som er fremsat her i dag, at vi er lidt kede af, vi ikke i god tid har haft lejlighed til at drøfte dagsordensforslaget med SF, for jeg tror, der er nogle ting i det, f.eks. hr. Steen Gades indspark om orlovsordningerne, som han mener bør kunne aftales ind i overenskomsterne.

Det er vi meget enige med hr. Steen Gade i. Vi mener faktisk, at orlovsordningerne, og her tænker jeg specielt på uddannelsesorloven, burde være en opgave, som arbejdsmarkedets parter tog sig af, og som derfor burde være i overenskomsterne. Når vi alligevel ikke kan støtte SF's dagsordensforslag, skyldes det de mindelser, vi har fra finanslovtiden, som jo ikke ligger så langt tilbage, hvor SF her fra talerstolen foreslog milliardudgifter, som vi ikke kunne støtte, fordi sammenhængen i økonomien for os er så vigtig, også for velfærdssamfundets fremtid.

Bruno Jerup (EL):

Det er en vigtig debat om velfærdssamfundet, som er rejst af SF. Vi mener fra Enhedslistens side, at det er vigtigt at vurdere, om det velfærdssamfund, vi har i dag, opfylder de mål og de intentioner, som man omtaler, når man fremlægger ideen om velfærdssamfundet.

Derfor synes vi, det er vigtigt, at man også overvejer, på hvilke måder man kan forny velfærdssamfundet. Det er selvfølgelig rigtigt, at en del af det er trygheden, og det er fællesskabet, men vi mener, at der også må nogle nye begreber ind i diskussionen om, hvad et velfærdssamfund eller en velfærdsmodel er for noget.

Jeg mener, at begreber som den personlige frihed, det enkelte individs muligheder for at udfolde sig, miljø og bæredygtighed også bør ind i en velfærdsmodel, så man ikke isolerer det til alene at snakke om, hvor mange penge der skal være i bistandssystemet.